

Kakabaý Ylýasowyň döredijiliginde oba durmuşynyň çeper keşbi

Category: Edebiýaty öwreniş, Goşgular, Kitapcy, Oýlanmalar, Sözler
написано kitapcy | 21 январа, 2025

Kakabaý Ylýasowyň döredijiliginde oba durmuşynyň çeper keşbi
KAKABAÝ YLYASOWYŇ DÖREDIJILIGINDE OBA DURMUŞYNYŇ ÇEPER KEŞBI

Berkarar döwletiň bagtyýarlyk döwründe hormatly Prezidentimiziň taýsyz tagallalary netijesinde ýurdumyz ykdysadyýetde, syýasatda, medeniýetde, sungatda, edebiýatda, umuman, ähli ugurlar babatda gün-günden ösýär, özgerýär. Biz hem Milli Liderimiziň «Öçmez-ýitmez ruhy mirasymyzy döreden ata-babalarymyzyň mübärek adyny, mertebesini şöhratlandyrmak, gadymy hem müdimi taryhymyzy, milli genji-hazynalarymyzy, pelsepämizi, zybanymyzy, däp-dessurlarymyzy dünýä ýaýmak biziň mukaddes borjumyzdyr» diýen parasatly sözlerinden ugur alyp, edebiýat meýdanynda ajaýyp sygyrlary, çuň manyly pikirleri bilen özüne ýagşy at galdyryp bilen şahyr, Türkmenistanyň halk ýazyjysy Kakabaý Ylýasowyň döredijiliginde oba durmuşynyň çeper keşbiniň açylyp görkezilişini beýan etmäge synanyşdyk. Ylmy iş «Girişden», esasy üç bölümden, «Netijeden» we edebiýatlaryň sanawyndan ybarat bolar. Birinji bölümde K.Ylýasowyň ömür ýoly barada maglumat berilse, ikinji bölümde onuň goşgularynda obany näderejede janlandyryp berip bilşi, türkmen obasynyň çeper beýan edilişi dogrusynda gürrüň edilýär. Üçünji bölümde bolsa, şahyryň nusgalyk döredijiliginde ulanylan goşgy düzüliş görnüşleri, kapyýa sazlaşygyna ussatlygy, täzeçe röwüş alan çeperçilik serişdeleri hakynda goşgularyň mysalynda durlup geçildi. Ahyrky bölümde bolsa, K.Ylýasowyb bile tirkeşen döwürdeşleriniň, döredijilik gatnaşyklaryny saklan ýoldaşlarynyň, okyjylaryň we kärdeşleriniň ýatlamalaryndan gysgaça maglumat bermek bilen onuň adamkärçilik sypatlarynu

hem açyp görkezmeklige synanyşyldy. Türkmenistanyň halk ýazyjysy Atamyrat Atabaýew: «Kakabaý Ylýasow ýaly şahyry bolan halk bagtlydyr» diýip, onuň ynsanlyk mertebesine, şahyrana döredijiligine uly baha berýär.

Kakabaý Ylýasow oba durmuşyny, zähmetkeş babadaýhanlary wasp edip tanalan şahyrdyr. Onuň goşgularyny liriki gahryman haýsy zat barada pikir etse-de, ol bizi ene toprak, il-gün, öz borjumyz, belent adamkärçilik barada oýlandyrýar, kalbymyza tämiz pikirleri ornaşdyrýar, bagtyň nämedigine pugta düşünmäge, bu ajaýyp durmuşy ýürekden söýmäge, onda bagtyýar ýaşamaga, päk ýürekden zähmet çekmäge, ynsana belnet sarpa goýmaga joşdurýar. Mahlasy, şahyryň ýüregi oba adamlary bilen deň gopýar, olar bilen deň gadam urup, mydama olaryň arasynda gezyär.

Awtor bu toprak üçin atalar gan dökdü, şonuň üçin mukaddesdir diýen müň gezek ýazylan sözleri gaýtalanok-da, ýeri serlip ýatan esger şineline meňzedýär. Bu eýýäm hiç bir düşündirişsiz müňläp esgeriň, ýagny ata-babalarymyzyň şu toprak üçin jan berendigini aňladýar. Goşgynyň soňky iki setirinde bolsa, bagbakjaly, lälezar meýdanymyzy wepat bolan gahrymanlarymyz üçin goýlan çemene meňzedýär. Şolaryň yhlasy, şolaryň Watana bolan söýgüsi sebäpli gül açýan meýdanymyzy synlanyňda, ata-babalarymyza şu eşretli günler üçin, asuda asmanymyz üçin bergilidigimizi ýadymyza salýar. Hawa, şahyryň islendik goşgusyny alyp göreniňde hem topragyň, topraga jan berýän daýhanlaryň, olaryň üsti bilenem oba durmuşynyň waspyny görmek bolýar. Onuň goşgulary üçin häsiýetli zat zähmetkeş adam, onuň bagty hem mertebesini, döwrüň zamananyň önündäki borçlary, ene topragyň göwsünden bol hasyl almak ugrundaky uly yhlasy, ýadawsyz aladalary dogrusyndaky oýlanmalardan, pikir öwürmelerden, häsiýetlendirmelerden ybaratdyr. Ol «Ynam» atly goşgusynda hem güýz geldi, daýhanlar hem hasylyny ýygnaýy diýip, sadaja, ýöntem sözler bilen däl-de, kemsiz çeperçilik ýüki ýeten täsin öwüşginli, hiç kimi gaýtalamayan rowüşdäki setirler arkaly daýhanlaryň tutuş bir ýyllyk azabyňyň hasylyny ýygnaýşyny ezberlik bilen suratlandyrýar.

Şahyr oba durmuşy barada näçe köp goşgy ýazsa-da, ol hiç wagt

öz-özünü gaýtalamandyr. Şol bir temadan ýüzläp goşgulary ýazyp, her goşgusynda hem täze-täze meňzetmeleriň, keşpleriň üsti bilen täze pikirleri aýdyp bilendigi şahyryň iň uly utuşdyr. Dogrudanam, şahyr galam işletmek, zehin siňdirmek üçin saýlap alan ugruny sungat derejesine ýetirip bilipdir. «Şahyryň öz dili bilen aýdanynda, onuň döredijiligi «sowulmaz bagtyň mesgeni» hasaplan durmuşy» onuň ähli goşgularynyň içinden eriş-argaç bolup geçýär.

Şahyryň haýsy goşgusyny okanynda hem oba durmuşy bilen baglanyşykly setirlere ýa-da manylara gabat gelýäris. Özünüň saýlap alan temasyna wepalylyk Kakabaý Ylýasowyň bütin döredijiligine mahsus. Şu wepalylyk onuň dürli temalarda ýazan goşgularyna özboluşly öwüşgin berýär.

Umuman aýdanymyzda, Kakabaý Ylýasowyň özboluşly döredijilik ýoly, aýratyn zehin ukyby bar. Şahyryň ussatlygyny diňe bir goşgularynyň temasy, ideýasy bilen däl, eýsem, onuň goşgularynda ulanan hiç kimiňkä meňzemeýän, hiç kimiňkini gaýtalamayan özboluşly çeperçilik serişdeleri, goşgy düzüliş formasynyň dürli görnüşlerinden ýerlikli peýdalanmagy bilen hem subut edip bolar.

Aýgül NAZAROWA,

ýaş alym. Edebiýaty öwreniş